

تأثیر بسیج اساتید بر نخبه پروری سیاسی در جمهوری اسلامی ایران (مطالعه موردی:
دانشگاه‌های شیراز)

محمد کریمیان^۱ - غفار زارعی^۲ - علی محمد حقیقی^۳

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۱۱/۱۱ - تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۱۱/۲۷

چکیده:

هدف پژوهش حاضر، بررسی تاثیر بسیج اساتید در نخبه پروری سیاسی در نظام جمهوری اسلامی ایران است که به صورت پیمایشی در میان بسیج اساتید دانشگاه‌های شیراز انجام شده است. جامعه آماری موردنظر که شامل ۳۱۴ نفر مرد و ۶۱ نفر زن بوده‌اند، در مجموع ۳۷۵ نفر می‌شدند که با بهره‌گیری از روش پرسشنامه و توزیع آنان در میان جامعه آماری انجام شده است. بر این اساس، ابزار گردآوری اطلاعات، پرسشنامه است که برای سنجش روایی و پایایی پرسشنامه مورد مطالعه، مقدار ضریب آلفای کرونباخ برابر با ۰/۹۸ می‌باشد. سؤال اصلی این است که بسیج اساتید چه تاثیری بر نخبه پروری سیاسی در جمهوری اسلامی ایران داشته است؟ فرضیه اصلی این است که نقش بسیج در انتقال آگاهی سیاسی، تقویت هویت ملی، افزایش خود-باوری ملی و دینی و ولایت پذیری، از مؤلفه‌های مؤثر در تربیت نخبگان سیاسی می‌باشد.

واژگان کلیدی: نخبگان سیاسی، بسیج اساتید، جمهوری اسلامی ایران، دانشگاه‌های شیراز

JPIR-2101-1764

^۱ - دانشجوی دکتری تخصصی علوم سیاسی، واحد لامرد، دانشگاه آزاد اسلامی، لامرد، ایران

^۲ - استادیار گروه علوم سیاسی، واحد لامرد، دانشگاه آزاد اسلامی، لامرد، ایران: نویسنده مسئول

ghafarzarei@yahoo.com

^۳ - استادیار گروه علوم سیاسی، واحد لامرد، دانشگاه آزاد اسلامی، لامرد، ایران

مقدمه

نظام‌های سیاسی برای آنکه بتوانند ایده‌ها، آرمان‌ها و ایدئولوژی‌های موردنظر خود را گسترش دهند و از این طریق، پیوندی میان رهبران سیاسی و توده مردم ایجاد کنند، نیازمند نخبه پروری سیاسی هستند. بدین معنا که تربیت و پرورش نخبگانی که بتوانند در آینده، مدیریت جامعه را بر عهده بگیرند و ارزش‌های مورد نظر نظام سیاسی و مردم را نیز در نظر بگیرند، به نوبه خود بخش مهمی از فرایند اداره یک جامعه و تداوم آن نظام سیاسی به شمار می‌رود. بر این اساس، نظام جمهوری اسلامی ایران به دلیل توجه به آموزه‌های دینی و احکام اسلامی، نقش و جایگاه خاصی برای تربیت نخبگان سیاسی آینده در نظر گرفته است. نظام جمهوری اسلامی، نظام برآمده از انقلاب اسلامی ایران یک نظام سیاسی دینی است که در نتیجه قرائت و تفسیری خاص از مکتب تشیع (امتزاجی از سه الگوی شیعی عصر ظهور، عدالت و دموکراسی) شکل گرفته و همین امر، آن را یک نظام سیاسی متفاوت از سایر نظام‌های سیاسی کرده است. (کاشی، ۱۳۸۵: ۳۶۹)

نخبگان سیاسی در واقع به جمع محدودی از افراد جامعه اشاره می‌کند که اداره سیاسی جامعه را بر عهده دارند و نسبت به توده مردم از توانایی اثرگذاری و تصمیم‌سازی بالاتری برخوردار هستند. آنچه امروزه از مفهوم نخبه‌گرایی استنباط می‌شود، جایگاه متمایزی برای اداره‌کنندگان سیاسی جوامع است که در قالب‌های مختلفی از جمله دموکراسی‌های نمایندگی، دولت‌های دیکتاتوری و نظام‌های مردمسالار مشاهده می‌شود. در هر صورت باید گفت، اصل اساسی در دکترین نخبه‌گرایی (الیتسیسم) این است که تاریخ سیاست، تاریخ سلطه نخبه (الیت) است. بنابراین نظریه نخبه‌گرایی در تضاد با مفروضات اساسی لیبرالیسم غرب درباره سیاست، سازمان حکومت و روابط مناسب میان دولت و جامعه مدنی قرار دارد. (ایوانز، ۱۳۹۰: ۳۵۹) بر اساس شواهد تاریخی می‌توان چنین بیان کرد که نخبه‌گرایی را باید در عقاید افلاطون^۱، ماکیاوول^۲ و دیگران جست‌وجو کرد، اما نخبه‌گرایی به عنوان یک نظریه قدرت اجتماعی توسط ویلفرد پاره تو^۳، گائتانو موسکا^۴ و روبرت میخلز^۵ مطرح گشته است. ایده مشترک این سه متفکر این بود که تمرکز قدرت اجتماعی در دست مجموعه کوچکی از نخبگان در تمام جوامع، امری

1 - Plato

2 - Machiavelli

3 - Vilfredo Pareto

4 - Gaetano Musca

5 - Robert Michel's

اجتناب‌ناپذیر است. با این حال، در کنار نظریات مطرح در حوزه بررسی موضوع نخبگان سیاسی از جمله نظریه‌های توده‌گرایی گوستاو لوبون^۱، نظریات متعدد دیگری نیز وجود دارند که از جمله می‌توان به نظریات نخبه‌گرایان دموکراتیک از جمله وبر اشاره کرد.

این اوصاف، نخبگان سیاسی به‌عنوان اداره‌کنندگان سیاسی جامعه و مدیران آینده نظام جمهوری اسلامی ایران، نیازمند تربیت و پرورش خویش هستند تا در پرتو آموزه‌های دینی و انقلابی، شرایط مناسبی را برای اداره جامعه اسلامی فراهم آورند. در همین راستا، بررسی نقش و جایگاه نهادهای علمی و انقلابی از جمله بسیج اساتید در تربیت نخبگان سیاسی ارزش محور و همسو با آرمان‌های نظام جمهوری اسلامی ایران یکی از ضرورت‌های اساسی جامعه ما به شمار می‌رود. بر همین مبنا پژوهش حاضر، با درک این ضرورت، به بررسی نقش و جایگاه بسیج اساتید در پرورش نخبگان سیاسی در میان جامعه دانشگاهی پرداخته است. بنابراین هدف اصلی پژوهش حاضر، ارائه راهکارهایی برای بهبود و ارتقای نخبه پروری سیاسی و به دست آوردن مؤلفه‌هایی اساسی در این زمینه است.

پیشینه تحقیق

نجفی، محمدرضا (۱۳۹۴) در مقاله‌ای با عنوان «نقش بسیج اساتید دانشگاه مازندران در مقابله با قدرت نرم» بر افزایش آگاهی سیاسی، ولایت‌پذیری، تقویت هویت ملی، دینی، جذب، سازماندهی و به کارگیری افسران جوان، برای مقابله با قدرت نرم دشمن تأکید می‌کند.

انصاری، محمدمهدی (۱۳۹۱) در مقاله «بررسی نقش نخبگان سیاسی در تدوین مدل مطلوب سیاست ورزی؛ در جمهوری اسلامی ایران» به واکاوی رفتارهای سیاستمداران و کنشگران عرصه سیاست و نیز مطالعه نحوه پرورش نخبگان سیاسی و خواص قدرت در جمهوری اسلامی می‌پردازد. بر این باور است که سیاست ورزی نخبگان در کشور ما از وضعیت بسامانی برخوردار نیست لذا باید برای آن مدلی مطلوب با راهکارهایی اجرایی و عملی طراحی شود.

قاسمی، حاکم (۱۳۸۳) در مقاله «نقش نخبگان در فرایند تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری» بر این عقیده است که برخی نخبگان را عامل اصلی و شاید تنها عامل فرایند تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری معرفی کرده‌اند و برخی نیز نقش نخبگان را در این فرایند بسیار ناچیز و تحت تاثیر عوامل و شرایط محیطی دانسته‌اند. در کنار این دو دیدگاه دیدگاه سومی نخبگان را نه

^۱ - Gustave Le Bon

^۲ -Max Weber

صاحب نقش انحصاری و دارای اراده مطلق در تصمیم‌گیری و نه آنکه بی اختیار و تابع شرایط محیطی دانسته، بلکه آنان را به عنوان عاملی موثر در کنار دیگر عوامل تاثیرگذار بر فرایند تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری دانسته است.

نظریه نخبگان سیاسی

«نخبگان سیاسی» اصطلاحی مرکب است که به‌طور مشخص رفتارهای اجتماعی و سیاسی افراد در جوامع انسانی نظر می‌افکند و دو دسته از انسان‌ها «نخبگان اداره‌کننده جامعه» و «توده‌های مردمی» توجه نشان می‌دهد. نخبگان سیاسی معمولاً طبقه سیاسی نسبتاً باثباتی هستند و دارای شهرت و اعتبار متمایزی نسبت به دیگران. (کریک، ۱۳۸۷: ۱۴۳) همانطور که (هیگلی، برتون، ۲۰۰۶: ۷) استدلال می‌کنند؛ نخبگان اشخاصی هستند که در صدر جنبش‌ها و سازمان‌های قدرت قرار می‌گیرند، و قادر به تاثیرگذاری بر پیامدهای سیاسی، چه از اساس و چه بر مبنای قاعده. مفهوم فعلی نخبگان اغلب مورد انتقاد است، چراکه ممکن است عقیده ظهور نخبگان از جنبش‌ها و سازمان‌ها، برخلاف عقیده به نخبگان به عنوان یک گروه کوچک، به صف آرای و وسیعی از منابع نخبگان منتهی شود. (کامک، ۱۹۹۰) در مجموع الگوی نخبه-گرایی نوین استدلال می‌کند که دموکراسی‌های پایدار، نتیجه اجماع نخبگان هستند. (هیگلی و برتون، ۲۰۰۶: ۴۵) در همین زمینه، استدلال بر این است که در تعیین سیاست‌ها و تصمیمات جامعه، کارگزار نسبت به ساختار از اهمیت بیشتری برخوردار است. (حقیقت، ۱۳۸۷: ۴۴۹) به تعبیر مایکل راش که بیان می‌کند: واژه «نخبه به گونه‌ای گسترده از نظر اجتماعی برای اشاره به گروهی برتر از نظر توانایی یا امتیاز به کار می‌رود و از منظر توانایی تاثیرگذاری بر ساختار و عملکرد کل نظام سیاسی با هیچ یک از پاره نظام‌های دیگر قابل مقایسه نیستند. (ازغندی، ۱۳۷۶: ۱۶) بنابراین اصطلاح نخبگان سیاسی، گروهی از مدیران و رهبران سیاسی یک جامعه را مورد توجه قرار می‌دهد که هسته‌های اصلی قدرت را بر عهده دارند و از این‌رو تصمیمات اساسی جامعه را نیز بر عهده می‌گیرند. قدرت می‌تواند از طریق منابع مادی و یا نمادین حاصل شود؛ و در نتیجه نخبگان به عنوان کسانی تعریف می‌شوند که چنان منابعی را در تصرف خود دارند. (رییز و مور، ۲۰۰۵) در عرصه سیاسی نیز نظر بر این است که با وجود نخبگان و توده-ها، رابطه‌ای سیاسی شکل می‌گیرد که بر اساس آن، و برای آنکه دولت تداوم یابد، افراد تحت سلطه می‌باید از اقتداری که قدرت‌های موجود برای خود قائل هستند، اطاعت کنند. (بشیریه، ۱۳۸۶: ۷۲۹) ضمن اینکه نخبگان دارای کارکردهای خاصی هستند که به‌طور مشخص می-

توان گفت شامل: الف) قابلیت سازگاری نظریات نخبه گرایی با دموکراسی، ب) کارایی پدیده گردش نخبگان در تحول و دگرگونی وضع موجود یا همان «توسعه» می باشد. (شیخ زاده، ۱۳۸۴: ۱۲۷) همچنین نخبگان سیاسی ممکن است در قامت یک نیروی اثرگذار فرهنگی نیز عمل نمایند. بر این اساس، آنان هدایتگر یک جریان فرهنگی در جامعه نیز هستند. (غلامی، ۱۳۸۵: ۱۴) همچنین نخبگان سیاسی همانند روشنفکران، در آگاهی همگانی، موفقیت، شهرت و اعتباری را نمایندگی می کنند که می توانند به نفع مبارزه‌ای در حال پیشرفت یا اجتماعی در حال جنگ بسیج شود. (سعید، ۱۳۸۰: ۷۸) یا اینکه ممکن است باعث سقوط و نابودی یک جامعه سیاسی شوند و در سوی مقابل، بستر و زمینه مناسب را برای رشد و تعالی انسان‌ها فراهم سازد. (راد، ۱۳۸۲: ۶۸) بر همین اساس، نظریات و دیدگاه‌های متعددی در زمینه نخبگان سیاسی و نظریات نخبه‌گرایی سیاسی مطرح شده است که به برخی از مهم‌ترین آنها اشاره می‌شود. این نظریات، طیفی از نظریات روانشناسی، جامعه‌شناختی، فلسفی و حتی واقع‌گرایی را در بر می‌گیرند. یکی از مهم‌ترین نظریات روانشناختی در زمینه بررسی ایده نخبگان سیاسی و نخبه‌گرایی سیاسی، ایده‌های گوستاو لوبون است. از نظر لوبون، در هنگام حرکت‌های انقلابی و توده‌ای، گروهی نخبه سیاسی به دلایل متعدد، هدایت جامعه توده‌ای را بر عهده می‌گیرند و در قالب نخبگان سیاسی جامعه پدیدار می‌شوند. به نظر وی، این پذیرش بیش از هر چیز ناشی از ترس همگانی است که در زمان وقوع جنبش‌های خشونت بار پدید می‌آیند. بدین ترتیب، حالات هراس و وحشتی که مردم را غفلتاً در بر می‌گیرند، از همین سرایت احساس‌ها ناشی می‌شوند. اختلالات مغزی همچون حالات جنون نیز، از راه سرایت منتشر می‌گردند. (لوبون، ۱۳۹۱: ۱۴۷) بنابراین هنگامی که احساسات جمعی به شکل توده‌های میلیونی غلیان می‌کنند، به راحتی به دنبال جست‌وجوی آمال و آرزوهای خود در پس شعارهای رهبران سیاسی هستند. از این منظر، نخبه‌گرایی سیاسی لوبون، سرسپردگی توده‌های سیاسی و رام شدن آنان در نزد رهبران سیاسی عوام‌گرا یا پوپولیست است. در نظر موسکا این اقلیت با یک طبقه اجتماعی واقعی، یا یک طبقه حاکم یا مسلط قابل مقایسه است، زیرا آن چیزی که به این اقلیت قدرت می‌بخشد و به آن امکان رسیدن به قدرت را می‌دهد، سازمان و ساخت آن است و همواره می‌توان در آن یک هسته رهبری مشاهده نمود که متشکل از محدود افراد و خانواده‌هایی است که قدرت بیشتری نسبت به دیگران دارند. (روشه، ۱۳۸۶: ۱۱۷) روبرت میشلز نیز از جمله متفکرانی است که رویکرد سازمانی نسبت به نخبه‌گرایی اتخاذ می‌کند. در همین راستا، «قانون آهنین الیگارشیک»، در واقع نشان‌دهنده و تعیین‌کننده مفهوم‌بندی میشلز از ماهیت نخبگان

است (کیویستو، ۱۳۸۸: ۸۷)، زیرا سلطه رهبران بر اعضای سازمان را تضمین می‌نماید. در هر صورت، نظریات نخبه‌گرایی به این مسأله توجه نشان می‌دهند که اداره جامعه توسط نخبگان سیاسی صورت می‌گیرد و از این‌رو، نقش توده‌های مردمی در اداره جوامع چندان محسوس نیست. این رویکردها بیانگر این مسأله است که نخبگان سیاسی در جوامع مختلف براساس زمینه‌های اجتماعی مختلفی که در آن جوامع وجود دارد به مناصب سیاسی دست پیدا می‌کنند. از این منظر، نخبه‌گرایی معطوف به اراده و نقش افراد یک جامعه در هدایت آن جامعه است که به نوبه خود حاکی از تأثیرگذاری آنان بر ساختارهای مختلف آن جامعه است. جان کلام نخبه‌گرایی آن است که در همه جوامع از جوامعی که بسیار کم توسعه یافته‌اند و تازه به سپیدهدم تمدن رسیده‌اند گرفته تا پیشرفته‌ترین جوامع، دو طبقه از مردم به چشم می‌خورند: طبقه‌ای که حکومت می‌کند و طبقه‌ای که تحت سلطه است. (راش، ۱۳۹۱: ۶۶). در نهایت اینکه باید بیان شود ایده نخبگان سیاسی به‌عنوان یکی از موضوعات اساسی در نظام‌ها و اندیشه‌های سیاسی مختلف دیده می‌شود که برحسب گرایش‌های ایدئولوژیکی، جایگاه مردم و نخبگان در نظام سیاسی و همچنین میزان دخالت مردم در تعیین نظام سیاسی و عناصر متشکله آن، تفاوت‌های قابل توجهی نیز پیدا می‌کنند.

تلفیق رویکرد نخبه‌گرایان با ارزش‌های انقلابی

با این حال، بررسی جایگاه و تعریفی فراگیر از نخبگان سیاسی ما را به این نتیجه می‌رساند که نخبگان سیاسی، تنها به رهبران سیاسی و اداره‌کننده جامعه محدود نمی‌شود، بلکه آنچه مدنظر است طیف متعددی از کسانی است که به انحاء مختلف بر نحوه اداره و مدیریت امور جامعه ایفای نقش می‌کنند. به تعبیر ریمون آرون که وی نیز تا حدودی رویکرد نخبه‌گرایانه اتخاذ می‌کند، مفهوم نخبه‌گرایی سیاسی هم شامل برگزیدگان حکومتی می‌شود و هم برگزیدگان غیر-حکومتی. به عبارتی دیگر، از نگاه ریمون آرون، ما در بین مردم دو قشر می‌بینیم: الف) قشر پایین یعنی طبقه خارج از برگزیدگان. ب) قشر بالا یا برگزیدگان که خود به دو دسته تقسیم می‌شود: ۱. برگزیدگان حکومتی ۲. برگزیدگان غیرحکومتی (عظیمی دولت‌آبادی، ۱۳۸۷: ۳۵) در عین حال این برگزیدگان حکومتی (نخبگان حاکم) هستند که وظیفه هدایت جامعه و نظام سیاسی را به سمت پیشرفت و توسعه بر عهده دارند، اما هرگز نمی‌توان گفت که نخبگان برگزیده غیرحکومتی نقشی در تحولات جامعه خویش ندارند و یا از بررسی نقش آنان غفلت ورزید. بر این اساس با بهره‌گیری از رویکرد نخبه‌گرایان و با وارد کردن گروه‌های بیشتری از جامعه

ایرانی به جرگه نخبگان سیاسی، معیارهایی برای تربیت نخبگان سیاسی آینده جمهوری اسلامی ایران در نظر گرفته می‌شود و بر اساس همین معیارها، نقش نهادهای انقلابی و علمی از جمله بسیج اساتید را در زمینه پرورش و تربیت نخبگان سیاسی متعهد و انقلابی مورد بررسی قرار می‌دهیم. بر این اساس، نخبگان سیاسی در نظام جمهوری اسلامی ایران تنها به قشر محدودی ختم نمی‌شود، بلکه آن‌چنان که از شعارها، اهداف و آرمان‌های انقلاب اسلامی بر می‌آید، نخبگان سیاسی جمهوری اسلامی می‌توانند همه آحاد جامعه اسلامی باشند که با داشتن تخصص و تعهد برآمده از ارزش‌های اسلام و انقلاب، هدایت جامعه را بر عهده بگیرند. بنابراین نخبه‌گرایی سیاسی در این پژوهش، ناظر بر مدیران اجرایی، تقنینی، قضایی، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی در جمهوری اسلامی ایران است که براساس ضوابط و شرایط خاصی انتخاب می‌شوند و البته اهداف خاصی را نیز دنبال می‌کنند. بدین ترتیب نخبگان سیاسی انقلابی از حیث کمیت و عدد ناگزیر با رویکرد نخبه‌گرایی همسو هستند؛ به این دلیل که نمی‌توان همه توده‌های مردم را به‌طور همزمان به عنوان مدیران برگزید و از حیث کیفیت، دنباله‌رو ارزش‌ها و آرمان‌های انقلاب اسلامی هستند که به دلایل متعددی به عنوان ضوابط مدیران انقلابی مدنظر قرار می‌گیرد.

یافته‌های تحقیق

براساس رویکرد پژوهش حاضر و با مدنظر قرار دادن جایگاه بسیج اساتید در مسأله نخبه پروری سیاسی، سؤالاتی به شیوه پرسشنامه در میان جامعه آماری توزیع شد و بر همین اساس، پاسخ‌هایی برای پرسش‌های اصلی پژوهش نیز جمع‌آوری و در قالب روش‌های آمار توصیفی و استنباطی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت که نتایج آن به شرح زیر است:

سؤال اصلی پژوهش این است: بسیج اساتید با چه روش‌ها و راهکارهایی، نخبگان سیاسی آینده نظام جمهوری اسلامی ایران را پرورش می‌دهد؟ برای بررسی نقش بسیج اساتید بر نخبه پروری سیاسی از آزمون t استیودنت استفاده شده است. مرز شدت پایین برای این عامل ۴ در نظر گرفته شده است. بنابراین باید مفروضات آماری زیر در سطح اطمینان ۹۵ درصد مورد بررسی قرار می‌گیرند:

$$H_0 = \mu = 4$$

$$H_1 = \mu \neq 4$$

جدول شماره ۱: آمار توصیفی مؤلفه مورد مطالعه

تعداد	میانگین	انحراف معیار	خطای استاندارد میانگین
۳۷۵	۵/۴۴	۱/۰۲	۰/۰۵

با توجه به جدول فوق، میانگین نقش بسیج اساتید در نخبه پروری سیاسی بیشتر از ۴ می‌باشد که البته بیش از همه بر شیوه‌های نرم و اقناعی بسیج اساتید تأکید شده بود. در ادامه برای متغیر نقش بسیج اساتید بر تربیت نخبگان سیاسی نیز انحراف معیار و خطای استاندارد میانگین آورده شده است که نتایج آن به شرح زیر است:

جدول شماره ۲: آزمون t-test

Test Value = 4						
فاصله اطمینان ۹۵ درصد برای اختلاف میانگین‌ها		اختلاف میانگین	سطح معناداری (دو دامنه)	درجه آزادی	مقدار t	نقش بسیج اساتید بر تربیت نخبگان سیاسی آینده نظام جمهوری اسلامی ایران
حد بالا	حد پایین	۱/۴۴	۰/۰۰۰	۳۷۴	۲۷/۳۶۳	
۱/۵۴	۱/۳۳					

در جدول فوق برای بررسی نقش بسیج اساتید در افزایش قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران با تأکید بر تربیت نخبگان سیاسی از آزمون t-test تک نمونه‌ای استفاده شده است. با توجه به اینکه سطح معنی‌داری محاسبه شده در جدول فوق کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد ($sig < .05$)، لذا فرض صفر پذیرفته نمی‌شود، در نتیجه نقش بسیج اساتید در افزایش قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران با تأکید بر نخبه پروری سیاسی از نظر افراد مورد مطالعه از متوسط بالاتر بوده و اکثر پاسخ دهندگان، نقش بسیج اساتید در جامعه و دانشگاه را بر تربیت نخبگان سیاسی موثر دانسته‌اند. بر این اساس، بسیج اساتید که مجموعه‌ای از نیروهای انقلابی-علمی می‌باشد، نقش مهمی در آینده نخبگان سیاسی جمهوری اسلامی ایران ایفا می‌کند.

سوال فرعی ۱: آیا بسیج سیاسی و انتقال آگاهی سیاسی آنان به جامعه علمی و دانشگاهی می‌تواند باعث تربیت نخبگان سیاسی مؤثر و مطلوب گردد؟

$$H_0 = \mu = 4$$

$$H_1 = \mu \neq 4$$

جدول شماره ۳: آمار توصیفی مولفه دوم مورد مطالعه

تعداد	میانگین	انحراف معیار	خطای استاندارد میانگین
۳۷۵	۵/۲۶	۱/۰۷	۰/۰۵

با توجه به جدول میانگین فوق و بررسی این موضوع که نقش بسیج اساتید در افزایش آگاهی سیاسی و تأثیر آن بر تربیت نخبگان سیاسی بیشتر از ۴ می‌باشد، می‌توان به بررسی

تأثیر بسیج اساتید بر نخبه پروری سیاسی در جمهوری اسلامی ایران (مطالعه موردی: دانشگاه های شیراز)

این مؤلفه پرداخت. در ادامه برای متغیر افزایش آگاهی سیاسی بسیج اساتید در افزایش قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران با تاکید بر تربیت نخبگان سیاسی نیز انحراف معیار و خطای استاندارد میانگین آورده شده است.

جدول ۴: آزمون t-test مؤلفه دوم مورد مطالعه

Test Value = 4						
فاصله اطمینان ۹۵ درصد برای اختلاف میانگین ها		اختلاف میانگین	سطح معنا داری (دو دامنه)	درجه آزادی	مقدار t	نقش افزایش آگاهی سیاسی بسیج اساتید و تأثیر آن بر تربیت نخبگان سیاسی
حد بالا	حد پایین	۱/۲۶	۰/۰۰۰	۳۷۴	۲۲/۹۵۳	
۱/۳۷	۱/۱۶					

در جدول فوق برای بررسی افزایش آگاهی سیاسی بسیج اساتید در تربیت نخبگان سیاسی از آزمون t-test تک نمونه‌ای استفاده شده است. با توجه به اینکه سطح معنی داری محاسبه شده در جدول فوق کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد (sig<.05)، لذا فرض صفر پذیرفته نمی‌شود، در نتیجه افزایش آگاهی سیاسی بسیج اساتید نقش مهمی در تربیت نخبگان سیاسی همسو با ارزش‌های انقلاب اسلامی دارد و از این جهت، توجه به مؤلفه‌های آگاهی‌بخشی سیاسی در نزد اساتید و از جمله بسیج اساتید و انتقال آن به جامعه می‌تواند باعث بهبود و افزایش کیفیت نخبگان سیاسی گردد. بنابراین از منظر پاسخ‌دهندگان، تربیت نخبگان سیاسی از متوسط بالاتر بوده و اکثر افراد در چگونگی افزایش آگاهی سیاسی بسیج اساتید در افزایش قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران با تاکید بر تربیت نخبگان سیاسی موثر دانسته‌اند.

سؤال فرعی ۲: نقش بسیج اساتید در تقویت هویت دینی و ملی و تأثیر آن بر تربیت نخبگان سیاسی تا چه اندازه مؤثر است؟

$$H_0 = \mu = 4$$

$$H_1 = \mu \neq 4$$

جدول ۵: آمار توصیفی مؤلفه مورد مطالعه سوم

تعداد	میانگین	انحراف معیار	خطای استاندارد میانگین
۳۷۵	۵/۵۷	۱/۰۹	۰/۰۵

با توجه به جدول میانگین نقش و جایگاه بسیج اساتید در تقویت هویت ملی و دینی با تاکید بر تربیت نخبگان سیاسی بیشتر از ۴ می‌باشد. در ادامه برای متغیر تقویت هویت ملی و دینی

بسیج اساتید جمهوری اسلامی ایران با تأکید بر تربیت نخبگان سیاسی نیز انحراف معیار و خطای استاندارد میانگین آورده شده است.

جدول ۶؛ آزمون t-test مؤلفه مورد مطالعه سوم

Test Value = 4						
فاصله اطمینان ۹۵ درصد برای اختلاف میانگین‌ها		اختلاف میانگین	سطح معنا داری (دو دامنه)	درجه آزادی	مقدار t	تقویت هویت ملی و دینی بسیج اساتید و تأثیر آن بر تربیت نخبگان سیاسی
حد بالا	حد پایین	۱/۵۷	۰/۰۰۰	۳۷۴	۲۷/۸۳۶	
۱/۶۸	۱/۴۶					

در جدول فوق برای بررسی تقویت هویت ملی و دینی بسیج اساتید و تأثیر آن بر تربیت نخبگان سیاسی از آزمون t-test تک نمونه‌ای استفاده شده است. با توجه به اینکه سطح معنی‌داری محاسبه شده در جدول فوق کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد ($\text{sig} < .05$)، لذا فرض صفر پذیرفته نمی‌شود، در نتیجه تقویت هویت ملی و دینی بسیج اساتید در افزایش قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران با تأکید بر تربیت نخبگان سیاسی از نظر افراد مورد مطالعه از متوسط بالاتر بوده و اکثر افراد در چگونگی تقویت هویت ملی و دینی بسیج اساتید در افزایش قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران با تأکید بر تربیت نخبگان سیاسی را موثر دانسته‌اند. بر این اساس، توجه جامعه بسیج اساتید به مؤلفه‌های ملی و دینی در افزایش بصیرت نخبگان سیاسی می‌تواند به فهم عمیق آنان از شرایط داخلی منجر شود و باعث تربیت نخبگان همسو با ارزش‌های انقلاب اسلامی گردد.

بسیج اساتید تا چه اندازه سؤال فرعی ۳: افزایش خودباوری در فرهنگ سیاسی می‌تواند بر تربیت نخبگان سیاسی موثر باشد؟

$$H_0 = \mu = 4$$

$$H_1 = \mu \neq 4$$

جدول شماره ۷؛ آمار توصیفی مؤلفه مورد مطالعه چهارم

تعداد	میانگین	انحراف معیار	خطای استاندارد میانگین
۳۷۵	۵/۵۹	۱/۰۷	۰/۰۵

با توجه به آمار توصیفی و جدول میانگین، افزایش خودباوری در فرهنگ سیاسی بسیج اساتید در افزایش قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران با تأکید بر تربیت نخبگان سیاسی بیشتر

تأثیر بسیج اساتید بر نخبه پروری سیاسی در جمهوری اسلامی ایران (مطالعه موردی: دانشگاه های شیراز)

از ۴ می باشد. در ادامه برای متغیر افزایش خودباوری در فرهنگ سیاسی بسیج اساتید بر تربیت نخبگان سیاسی نیز انحراف معیار و خطای استاندارد میانگین آورده شده است که نتایج ناشی از آن در جدول زیر بیان شده است:

جدول شماره ۸؛ آزمون t-test؛ مؤلفه چهارم مورد مطالعه

Test Value = 4						
فاصله اطمینان ۹۵ درصد برای اختلاف میانگین ها		اختلاف میانگین	سطح معنا داری (دو دامنه)	درجه آزادی	مقدار t	افزایش سیاسی خودباوری در فرهنگ سیاسی بسیج اساتید و تأثیر آن بر تربیت نخبگان
حد بالا	حد پایین	۱/۵۹	۰/۰۰۰	۳۷۴	۲۸/۸۸۹	
۱/۷۰	۱/۴۶					

در جدول فوق برای بررسی افزایش خودباوری در فرهنگ سیاسی بسیج اساتید و تأثیر آن بر نخبه پروری سیاسی از آزمون t-test تک نمونه‌ای استفاده شده است. با توجه به اینکه سطح معنی داری محاسبه شده در جدول فوق کمتر از ۰/۰۵ می باشد ($\text{sig} < .05$)، لذا فرض صفر پذیرفته نمی‌شود. در نتیجه افزایش خودباوری در فرهنگ سیاسی بسیج اساتید بر تربیت نخبگان سیاسی از نظر افراد مورد مطالعه از متوسط بالاتر بوده و اکثر پاسخ دهندگان در چگونگی افزایش خودباوری در فرهنگ سیاسی بسیج اساتید و تأثیر آن بر تربیت نخبگان سیاسی گرایش مثبتی داشتند. بر این اساس، تقویت و القای خودباوری از سوی بسیج اساتید به نحو مطلوبی می‌تواند باعث تربیت نخبگان سیاسی شایسته در جمهوری اسلامی ایران شود.

سؤال فرعی ۴: تقویت ولایت‌پذیری دانشجویان توسط بسیج اساتید در جامعه دانشگاهی

بر تربیت نخبگان سیاسی موثر می‌باشد؟

$$H_0 = \mu = 4$$

$$H_1 = \mu \neq 4$$

جدول شماره ۹: آمار توصیفی مؤلفه مورد مطالعه پنجم

تعداد	میانگین	انحراف معیار	خطای استاندارد میانگین
۳۷۵	۵/۷۸	۱/۱۱	۰/۰۵

با توجه به جدول میانگین فوق، تقویت ولایت‌پذیری دانشجویان توسط بسیج اساتید با تأکید بر تربیت نخبگان سیاسی بیشتر از ۴ می‌باشد. در ادامه برای متغیر تقویت ولایت‌پذیری دانشجویان توسط بسیج اساتید و نقش آن بر تربیت نخبگان سیاسی نیز انحراف معیار و خطای استاندارد

میانگین آورده شده است که به شرح زیر می‌باشد:

جدول شماره ۱۰؛ آزمون t-test مؤلفه شماره پنج

Test Value = 4					
فاصله اطمینان ۹۵ درصد برای اختلاف میانگین‌ها	اختلاف میانگین	سطح معنا داری (دو دامنه)	درجه آزادی	مقدار t	تقویت ولایت- پذیری دانشجویان توسط بسیج اساتید و تأثیر آن بر تربیت نخبگان سیاسی
حد بالا	۱/۷۸	۰/۰۰۰	۳۷۴	۳۰/۹۹۷	
حد پایین					
۱/۶۷	۱/۹۰				

در جدول فوق برای بررسی تقویت ولایت‌پذیری دانشجویان توسط بسیج اساتید و تأثیر آن بر تربیت نخبگان سیاسی از آزمون t-test تک نمونه‌ای استفاده شده است. با توجه به اینکه سطح معنی‌داری محاسبه شده در جدول فوق کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد (sig<.05)، لذا فرض صفر پذیرفته نمی‌شود، در نتیجه تقویت ولایت‌پذیری دانشجویان توسط بسیج اساتید نقش مهمی در تربیت نخبگان سیاسی جامعه دارد و از نظر افراد مورد مطالعه از متوسط بالاتر بوده و اکثر افراد، چگونگی تقویت ولایت‌پذیری دانشجویان توسط بسیج اساتید را بر تربیت نخبگان سیاسی موثر دانسته‌اند. بر این اساس، تقویت و آموزش روحیه ولایت‌پذیری دانشجویان به عنوان نخبگان سیاسی آینده در جمهوری اسلامی ایران از سوی بسیج اساتید خواهد توانست نخبگانی متعهد، ولایت‌مدار و ارزشی تحویل جامعه بدهد.

سؤال فرعی ۵: افزایش بنیه علمی دانشجویان توسط بسیج اساتید تأثیر مطلوبی بر تربیت

نخبگان سیاسی در جمهوری اسلامی ایران می‌گذارد؟

$$H_0 = \mu = 4$$

$$H_1 = \mu \neq 4$$

جدول شماره ۱۱؛ آمار توصیفی مؤلفه مورد مطالعه ۶

تعداد	میانگین	انحراف معیار	خطای استاندارد میانگین
۳۷۵	۵/۱۸	۱/۳۳	۰/۰۶

با توجه به جدول میانگین افزایش بنیه علمی دانشجویان توسط بسیج اساتید بر تربیت نخبگان سیاسی بیشتر از ۴ می‌باشد. در ادامه برای متغیر افزایش بنیه علمی دانشجویان توسط بسیج اساتید بر تربیت نخبگان سیاسی نیز انحراف معیار و خطای استاندارد میانگین آورده شده

است که نتایج آن به شرح زیر است:

جدول شماره ۱۲؛ آزمون t-test مؤلفه شماره ۶

Test Value = 4						
فاصله اطمینان ۹۵ درصد برای اختلاف میانگین ها		اختلاف میانگین	سطح معنا داری (دو دامنه)	درجه آزادی	مقدار t	افزایش بنیه علمی دانشجویان توسط بسیج اساتید و تأثیر آن بر تربیت نخبگان سیاسی
حد پایین	حد بالا	۱/۱۸	۰/۰۰۰	۳۷۴	۳۰/۱۸۴	
۱/۰۵	۱/۳۲					

در جدول فوق برای بررسی افزایش بنیه علمی دانشجویان توسط بسیج اساتید و تأثیر آن بر تربیت نخبگان سیاسی از آزمون t-test تک نمونه‌ای استفاده شده است. با توجه به اینکه سطح معنی داری محاسبه شده در جدول فوق کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد ($\text{sig} < .05$). لذا فرض صفر پذیرفته نمی‌شود، در نتیجه افزایش بنیه علمی دانشجویان توسط بسیج اساتید در افزایش قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران با تأکید بر تربیت نخبگان سیاسی از نظر افراد مورد مطالعه از متوسط بالاتر بوده و اکثر افراد در چگونگی افزایش بنیه علمی دانشجویان توسط بسیج اساتید در افزایش قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران با تأکید بر تربیت نخبگان سیاسی را موثر دانسته‌اند. بدین ترتیب معلوم می‌شود که افزایش بنیه علمی دانشجویان به عنوان اقشار نخبه جامعه که می‌توانند آینده سیاسی جامعه را نیز در دست بگیرند، می‌تواند باعث تربیت نخبگان سیاسی کارآمد گردد.

سؤال فرعی ۶: سازماندهی افسران جوان توسط بسیج اساتید و جهت‌دهی صحیح به دانشجویان می‌تواند باعث تربیت نخبگان سیاسی مؤثری در جامعه ایرانی شود؟

$$H_0 = \mu = 4$$

$$H_1 = \mu \neq 4$$

جدول ۱۲؛ آمار توصیفی مؤلفه مورد مطالعه هفتم

تعداد	میانگین	انحراف معیار	خطای استاندارد میانگین
۳۷۵	۵/۲۳	۱/۴۱	۰/۰۷

با توجه به جدول فوق، میانگین سازماندهی افسران جوان توسط بسیج اساتید و تأثیر آن بر تربیت نخبگان سیاسی بیشتر از ۴ می‌باشد. در ادامه برای متغیر سازماندهی افسران جوان توسط بسیج اساتید در دانشگاه‌ها و تأثیر آن بر تربیت نخبگان سیاسی نیز انحراف معیار و خطای

استاندارد میانگین آورده شده است که نتایج آن به شرح زیر است:

جدول شماره ۱۳؛ آزمون t-test مؤلفه هفتم

Test Value = 4					
فاصله اطمینان ۹۵ درصد برای اختلاف میانگین‌ها	اختلاف میانگین	سطح معنا داری (دو دامنه)	درجه آزادی	مقدار t	سازماندهی افسران جوان توسط بسیج اساتید در دانشگاه‌ها و تأثیر آن بر تربیت نخبگان سیاسی
حد بالا	۱/۲۳	۰/۰۰۰	۳۷۴	۳۰/۸۷۴	
حد پایین					
۱/۰۹	۱/۳۷				

در جدول فوق برای بررسی سازماندهی افسران جوان توسط بسیج اساتید و تأثیر آن بر تربیت نخبگان سیاسی از آزمون t-test تک نمونه‌ای استفاده شده است. با توجه به اینکه سطح معنی‌داری محاسبه شده در جدول فوق کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد ($sig < .05$)، لذا فرض صفر پذیرفته نمی‌شود، در نتیجه سازماندهی افسران جوان توسط بسیج اساتید در دانشگاه‌ها و تأثیر آن بر تربیت نخبگان سیاسی از نظر افراد مورد مطالعه از متوسط بالاتر بوده و اکثر پاسخ‌دهندگان سازماندهی مطلوب افسران جوان توسط بسیج اساتید را باعث ظهور و پرورش نخبگان سیاسی متعهدی می‌دانند که در نهایت می‌توانند هدایت سیاسی جامعه را نیز بر عهده بگیرند.

نتیجه‌گیری

نخبه پروری سیاسی در هر جامعه‌ای نشانگر پویایی آن جامعه است که به نوبه خود می‌تواند زمینه‌ساز چرخش و انتقال قدرت میان افراد جامعه نیز تلقی شود. در همین راستا، نخبه‌گرایی و نظریات نخبه‌گرایان سیاسی از مهم‌ترین نظریاتی است که در این زمینه مطرح شده‌اند و هریک از این نظریات بر وجوه خاصی از تربیت نخبگان، چگونگی ظهور آنان و همچنین نحوه تقسیم قدرت توسط افراد جامعه تأکید می‌کنند. با این حال، پژوهش حاضر با بهره‌گیری از نظریات مختلف نخبه‌گرایان سیاسی و همچنین توجه به معیارهای جامعه ایرانی بدین نتیجه رسید که اتخاذ معیارهای تلفیقی برای بررسی جایگاه نخبگان سیاسی در اداره جامعه ایران در آینده امری مهم و حائز اهمیت است. بر همین اساس، این رویکرد مورد اقبال واقع شد که نخبگان سیاسی به‌طور مشخص شامل اقشار متعددی از نخبگان حکومتی و غیرحکومتی هستند که به‌دلیل ساختار مردمسالارانه جمهوری اسلامی ایران، می‌توانند سطوح متعدد قدرت را نیز در

دست بگیرند. بر همین اساس، نقش جامعه دانشگاهی همانطور که در نظریات نخبه‌گرایان دیده می‌شود، به شکل قابل توجهی خواهد توانست زمینه‌ای برای اداره جامعه در آینده باشد.

یافته‌های پژوهش حاضر نشان می‌دهند که بسیج اساتید به عنوان یکی از اقشار علمی-انقلابی جامعه به شکل قابل توجهی می‌توانند باعث تربیت و پرورش نیروهای انقلابی و فرهیخته برای آینده نظام جمهوری اسلامی ایران گردد که به عنوان نخبگان سیاسی، اداره جامعه را بر عهده بگیرند. با این حال، بسیج اساتید برای تربیت نخبگان سیاسی در نظام جمهوری اسلامی ایران، می‌بایست شرایط خاصی را مورد توجه قرار دهند که در این زمینه، بسیج اساتید نیز می‌تواند با به کارگیری شیوه‌های مؤثر از جمله بهره‌مندی از ارزش‌های انقلاب و دفاع مقدس از جمله شهادت و ایثار، می‌تواند زمینه‌های لازم برای تربیت نخبگان سیاسی جمهوری اسلامی ایران را فراهم آورد.

همچنین، براساس یافته‌های حاصل از پاسخ‌دهندگان، بسیج اساتید به دلیل جایگاهی که در میان محافل علمی و انقلابی دارد، توانایی آن را دارد که با تلفیق عناصر مؤثر در فرهنگ ملی و دینی و ممزوج کردن عناصر سازگار آنان، نخبگان سیاسی وطن پرست، همسو با ایدئولوژی انقلاب اسلامی و وفادار به ارزش‌های انقلاب اسلامی را پرورش دهد. به علاوه، بسیج اساتید به دلیل گرایش‌های تلفیقی ناشی از تعامل‌گرایی ارزش‌های علمی و انقلابی می‌تواند روحیه ولایت‌پذیری را بالا ببرد و از این حیث نیز پاسخ‌دهندگان ارتباط معناداری میان ولایت‌مداری و تربیت نخبگان سیاسی برقرار کرده‌اند. بر این اساس، تقویت و عمق بخشیدن به روحیه ولایت-مداری در بین دانشجویان به شکل مؤثری خواهد توانست نخبگان سیاسی آینده نظام جمهوری اسلامی ایران را حول رکن اصلی نظام جمهوری اسلامی ایران گردهم آورد. همچنین به دلیل تعلق داشتن بسیج اساتید به جامعه دانشگاهی و لزوم انجام فعالیت‌های انقلابی در محافل علمی و دانشگاهی، تقویت بنیه علمی دانشجویان از سوی بسیج اساتید به عنوان عاملی مؤثر در تربیت نخبگان سیاسی شناخته شد و از این حیث نیز جامعه بسیج اساتید می‌تواند آثار مطلوب خود را در حوزه‌های علمی نشان دهد و از این طریق، نخبگان سیاسی علمی و آشنا با تخصص‌های علمی و مدیریت وارد عرصه‌های مدیریتی انقلاب اسلامی نماید. ضمن اینکه، رابطه معناداری میان سازماندهی افسران جوان از سوی بسیج اساتید و تأثیر آن بر تربیت نخبگان سیاسی نیز مشاهده شد و بدین معناست که رهبران جنگ نرم، اساتید دانشگاه و از جمله بسیج اساتید هستند که می‌توانند سربازان و افسران جنگ نرم (دانشجویان) را در راستای ارزش‌های متعالی انقلاب اسلامی تربیت نمایند.

منابع فارسی

کتاب

- ازغندی، علیرضا (۱۳۷۶)، ناکارآمدی نخبگان سیاسی بین دو انقلاب، تهران، نشر قومس
- ایوانز، دیوید (۱۳۹۰)، مقاله «نخبه‌گرایی» در کتاب روش و نظریه در علوم سیاسی، تألیف: دیوید مارش و جری استوکر، ترجمه امیرمحمد حاجی یوسفی، چاپ اول، تهران، نشر پژوهشکده مطالعات راهبردی
- بشیریه، حسین (۱۳۸۶)، عقل در سیاست؛ سی و پنج گفتار در فلسفه، جامعه‌شناسی و توسعه سیاسی، تهران، نشر نگاه معاصر
- حقیقت، صادق (۱۳۸۷)، روش‌شناسی علوم سیاسی، قم، نشر دانشگاه مفید
- راد، فیروز (۱۳۸۲)، جامعه‌شناسی توسعه فرهنگی، تهران، انتشارات چاپخش
- راش، مایکل (۱۳۸۱)، جامعه و سیاست: مقدمه‌ای بر جامعه‌شناسی سیاسی، ترجمه منوچهر صبوری، تهران، نشر سمت
- روشه، گی (۱۳۸۶)، تغییرات اجتماعی، ترجمه منصور وثوقی، چاپ نوزدهم، تهران، نشر نی
- سعید، اداورد (۱۳۸۰)، نقش روشنفکر، ترجمه حمید عضدانلو، تهران، نشر نی
- شیخ‌زاده، حسین (۱۳۸۴)، نخبگان و توسعه ایران، تهران، انتشارات باز
- عظیمی دولت آبادی، امیر (۱۳۸۷)، منازعات نخبگان سیاسی و ثبات سیاسی در جمهوری اسلامی ایران، تهران، مرکز اسناد انقلاب اسلامی
- کاشی، محمد جواد (۱۳۸۵)، نظم و روند تحول گفتار دموکراسی در ایران، تهران، نشر گام نو

- کریک، برنارد (۱۳۸۷)، دموکراسی، ترجمه پویا ایمانی، تهران، نشر مرکز
- کیویستو، پیتر (۱۳۸۸)، اندیشه‌های بنیادی در جامعه‌شناسی، ترجمه منوچهر صبوری، تهران، نشر نی
- لوبون، گوستاو (۱۳۹۱)، روانشناسی توده‌ها، ترجمه کیومرث خواجوی‌ها، تهران، انتشارات روشنگران و مطالعات زنان

مقالات

- انصاری، محمدمهدی (۱۳۹۱)، بررسی نقش نخبگان سیاسی در تدوین مدل مطلوب سیاست‌ورزی؛ در جمهوری اسلامی ایران، پژوهش‌نامه انقلاب اسلامی، سال دوم شماره ۵، زمستان

تأثیر بسیج اساتید بر نخبه پروری سیاسی در جمهوری اسلامی ایران (مطالعه موردی: دانشگاه های شیراز)

- قاسمی، حاکم (۱۳۸۳)، نقش نخبگان در فرایند تصمیم سازی و تصمیم گیری، فصلنامه اندیشه انقلاب اسلامی، شماره ۱۱ و ۱۲

- محمدرضا نجفی و علی رضا فدائیان (۱۳۹۴)، نقش بسیج اساتید دانشگاه مازندران در مقابله با جنگ نرم، مدیریت و پژوهش های دفاعی، دوره ۱۴، شماره ۷۹

خبرگزاری

- غلامی، نجف علی (۱۳۸۵)، کالبد شکافی روشنفکری در ایران، هفته نامه پگاه، شماره ۲۰۲

English References

Books

-Higley. J and Burton. M (2006), **Elite Foundations of Liberal Democracy**, L-anham: Rowman and Littlefield

- Reis E (2005), **Perceptions of poverty and inequality among Brazilian elites**. In: Reis E and Moore M (eds) **Elite Perceptions of Poverty and Inequality**. London : Zed Books

Article

- Cammack. P (1990), **A critical assessment of the new elite paradigm**, American Sociological Review 55(3)